

Advent i Vianoce

Advent i Vianoce by mali byť pre kresťanov v prvom rade sviatkami očakávania príchodu Božej lásky, ale aj sviatkami radosti a pokoja. Predovšetkým Vianoce majú byť sviatkami vtelenia a narodenia sa Pána Ježiša Krista pre každého jedného z nás osobne ak ide samozrejme o veriacich kresťanov. Vianočné obdobie je jedným z období liturgického cirkevného roka. Vianoce predchádza Advent to je začiatok nového cirkevného roka, ktorý sa začína 1. Adventnou nedeľou a končí 4. Adventnou nedeľou. Slovo „Advent“ pochádza z lat. „adventus“ čo znamená „príchod“. Je to presne prvá časť cirkevného roka vymedzená spomínanými 4 Adventnými nedeľami pred sviatkom narodenia Pána Ježiša Krista ale má to byť aj obdobie a časový úsek telesnej, duchovnej ale i duševnej prípravy na Vianočné sviatky. V teologickom zmysle sa advent vyznačuje dvojakým očakávaním – sviatkom narodenia Pána Ježiša Krista a jeho druhého eschatologického príchodu na konci času parúzie. Taktiež by sa nemalo nezabúdať ani na osobitnú úctu Ježišovej Matky Márie. Adventné obdobie by malo byť časom náboženského, láskavého, radostného a pokojného očakávania. Liturgickou farbou pre advent je aj v ev. a v. cirkvi ale i v r. kat. cirkvi farba fialová. Spievania evanjelií v Božích chrámoch počas adventu sa vzťahujú na Ježišov príchod (prvá nedeľa), na Jána Krstiteľa (druhá a tretia) a na udalosť bezprostrednej prípravy (štvrtá nedeľa). Čítania i spievania zo Starého zákona tvoria procvätá (túžba po očakávaní) o Mesiášovi od proroka Izaiáša. Čítania i spievania Epištolicých textov od Apoštolov počas adventu obsahujú povzbudenie. Pôvodne pochádza pojem „advent“ z gréckeho slova epifaneia „zjavenie“, ktorý označoval príchod božstva do chrámu alebo návštevu kráľa. Adventné obdobie má kajúci charakter, ale nikdy sa toto obdobie nechápe ako čas pokánia v tom zmysle ako je to v pôstnom období. Slávenie obdobia Narodenia Pána Ježiša Krista prichádza už v 4. storočí z kresťanského Východu do Gálie a Španielska. Odtiaľ pochádza aj zvyk či ďalšia tradícia spájať advent s eschatologickým očakávaním a príchodom Pána Ježiša Krista na

konci časov/ vekov. Vianočné obdobie (Advent + Vianoce) sa od 4. storočia pohybovalo medzi 11. novembrom a 6. januárom, na ktorý pôvodne pripadala oslava narodenia Ježiša Krista dnes sviatok Zjavenia Pána Ježiša Krista čiže Epifánia). Týchto osem týždňov predstavovalo (s výnimkou nedeľ, ktorými si stále pripomínáme vzkriesenie) spolu 40 dní. Začiatky adventu siahajú teda až do 4. storočia, kedy sa oslavoval určitý počet (2 až 6) adventných nedeľ. Neskôr pápež Gregor Veľký († 604) stanovil adventný čas na 4 týždne. Nakoľko advent sa vyznačuje dvojakým očakávaním (narodenie a druhý príchod), preto aj advent je rozdelený na dve časti. Prvá časť dáva dôraz na očakávanie druhého príchodu Krista a druhá časť je prípravou veriacich na stretnutie s narodeným Kristom. Toto delenie je veľmi dobre vidieť v liturgických textoch, tematických kázňach i modlitbách. (Pravoslávna cirkev dodržiava až dodnes šesťtýždňový advent, ktorý trvá od novembra do 24. decembra, a to ako obdobie pôstu. Zároveň advent nepredstavuje začiatok cirkevného roka, ktorý sa na Východe začína už 1. septembra. V západnej tradícii je advent aj obdobím upokojenia, ktoré zodpovedalo životnému štýlu našich predkov, prispôbenému dlhým decembrovým nociam.) Advent sprevádza adventný veniec ozdobený štyrmi sviečkami, ktoré sa zapalujú na každú adventnú nedeľ, deti často dostávajú

a otvárajú sladké čokoládové adventné kalendáre. Kresťania ale aj mnohí nekresťania slávia Vianoce vzájomným obdarovávaním sa. Hovoríme, že Pán Boh nám z lásky poslal svojho Syna ako nesmierne drahocenný dar. Lebo v ňom veriaci majú Spasenie i Vykúpenie. Z lásky i našim blíznym môžeme aj malým darčekom pripomenúť, že aj pre nich dal Pán Boh svojho Syna Pána Ježiša Krista. Tento zvyk obdarúvania sa je v protestantskom/ v evanjelickom prostredí doložený už od 16. storočia. V rímsko katolíckych rodinách sa darčeky naopak rozdávali iba na sviatok sv. Mikuláša. Medzi ďalšie vianočné tradície, zvyky i symboly patrí ľudová evanjelizácia ale aj dramatizácia vianočného príbehu (od 11. storočia), stávanie jasličiek (od 13. storočia, sv. František z Assisi), adventný veniec (1839), vyzdobený zelený vianočný stromček (od 19. storočia). Mnohé krajiny majú ďalšie špecifické vianočné zvyky. Samotné slovo „Vianoce“ z etymologického hľadiska (možno podobne ako české slovo „Vánoce“) pravdepodobne vzniklo z nemeckého slova „das Weihnachten-s, die Weihnachten mn.č.“. Vraj dokonca úplne doslovným preložením druhej polovice slova ale aj prevzatím a prispôbením sa prvej polovice. V nemeckom jazyku nachádzame toto slovo v podobe „wihe naht“ prvýkrát doložené až v roku 1170. Prvá časť slova „die Weihe-“, znamená „svätá, posvätná, zasvätená, atď.“. Druhá časť „die Nacht-ä,-e“ znamená jednoducho „noc“. V evanjelickej cirkvi a. v. (ale aj rímsko-katolíckej) je hlavným sviatkom Narodenie Pána Ježiša Krista alebo inak aj Prvá slávnosť vianočná, lat. Nativitas Christi, ktorý sa podľa gregoriánskeho kalendára slávi už 25. decembra. Už od reformácie (tohto roku sme oslávili 490. výročie reformácie) sa Vianoce začali sláviť už deň vopred, teda na Štedrý večer lat. Nocturna natalis, ktorý slávime 24. decembra. U nás ale i v mnohých krajinách sú oba tieto dni dňami pracov-

ného pokoja. Podobne ako kresťania slávime aj Druhú slávnosť vianočnú 26. decembra (v cirkevnom kalendári ev. a v. sviatok Pamiatky Štefana mučenika. Niektoré pravoslávne cirkvi slávia Vianoce zasa podľa juliánskeho kalendára 7. januára. Oba spomínané dátumy sú tradičné a ani jeden z nich nepredstavuje skutočný a pre nás historický dátum narodenia Pána Ježiša Krista. 25. december je ako cirkevný sviatok po prvýkrát doložený vo Filokalovom kalendári z roku 354, ktorý čerpal z rímskych prameňov „Depositio Martyrum“ z roku 336. Pôvod tohto dátumu je ale sporný. Často sa poukazuje na možnú súvislosť s rímskym sviatkom slnečného božstva, tzv. lat. „Dies Natalis Solis Invicti“ - Sviatok zrodenia nepremoziteľného slnka - ktorý sa tiež slávil 25. decembra a kryje sa s tradičným dátumom zimného slnovratu. Dokonca i niektorí raní kresťanskí autori spájali narodenie Krista so sviatkom znovuzrodenia slnka. Ak sa ale Pán Ježiš Kristus nenarodí, každé Božie ráno/-ý Boží deň v našom vlastnom srdci. Ak Ho nepijmeme za osobného Spasiteľa a Vykupiteľa do svojho ľudského srdca. Ak Ho nepožiadame aby sa v nás narodil z Ducha Svätého. Ak sa nebudeme dennodenne obracať k Pánu Bohu ako ku svojmu Stvoriteľovi. Lebo všetci sme Božím stvorením. Ak sa nebudeme dennodenne obracať k Pánovi Ježišovi Kristovi ako ku svojmu Spasiteľovi/Vykupiteľovi/Priateľovi/Bratovi..., lebo všetci, ktorí sú pokrstení sú Božimi deťmi ak sa aj dennodenne obracajú k Svätému Duchu ako ku svojmu Posvätiťovi/Radcovi/Učiteľovi... Ak to tak nie je úplne zbytočné vedieť nám celú túto spomínanú históriu, je úplne zbytočné robiť alebo kupovať adventné vence. Je úplne zbytočné zapalovať sviečky na našich adventných vencoch v našich domácnostiach. Je ale aj úplne zbytočné kupovať a obdarovať deti či nás dospelých adventnými kalendármi. Je úplne zbytočné variť sviatočné jedlá, piecť voňavé sviatočné koláče. Je úplne zbytočné kupovať a ozdobovať nám vianočný stromček ale i dávať podeň pre našich blízkych darčeky.

Mgr. Marianna Jančušová,
ev. a. v. farárka v Nových Sadoch

Symbole vianočného stola

Akú symboliku majú orechy, med, jablká, cesnak či šošovica na našich štedrovečerných stoloch? Orechy - hádzali sa do studne, aby nevyšla a bolo dostatok vody po celý rok. Hlava rodiny rozhodla orechy do všetkých kútov miestnosti so slovami: „Moje milé kúty, nemám vás čím obdariť, iba týmito orechmi, pre šťastie a zdravie celej našej rodiny.“ Každý mal rozlúsknuť jeden orech. Zdravé jadro v škrupine znamenalo, že bude zdravý po celý

rok. Med - nesmel nikde chýbať. Podľa starých povier, každý pred večerou dostal od najstaršieho člena za lyžicu medu. To preto, aby mu med po celý rok pripomínal, že je krásne žiť v sladkej rodinnej zhode. Na čelá potierali med deťom, aby boli po celý rok dobré.

Cesnak - aby neprišli zlí duchovia, museli sa ním natrieť všetky zámky na dverách bytu, maštale, ale aj všetky závery na chlievoch. To preto, aby kravy nestratili mlieko. Jablká - dávali sa na

stôl už v roku 1508, keď sa v Porýni objavil vianočný stromček. U Slovanov každý mal pri štedrovečernom stole rozkrojiť jablko kolmým rezom na stopku. Hviezda na jablku znamenala zdravie. Kríž zlé znamenie. Šošovica - bola symbolom hojnosti a bohatej úrody. Vianočné obyčaje boli pre tých menších vianočnou hrou, pre dospelých symbolikou, ktorá spájala rodinu v dobrom aj zlom.

Marta Báležová
Zdroj: internet

